

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
 Людмила СТАНІСЛАВОВА
 « 30 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і словотвір»

Галузь знань – 01. Освіта /Педагогіка
 Спеціальність – 014 Середня освіта
 Предметна спеціальність — 014.01 Середня освіта. Українська мова і література.
 Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
 Освітньо-професійна програма –Середня освіта. Українська мова і література.
 Обсяг дисципліни –4 кредити ЄКТС.
 Шифр дисципліни –ОПП. 05
 Мова навчання – українська
 Статус дисципліни: обов'язкова (цикл професійної підготовки)
 Факультет – гуманітарно-педагогічний
 Кафедра – української філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин							Форма семестрового контролю	
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота студента, в т.ч. ІРС	Курсова робота	Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					
Д	2	4	5	150	72	36	–	36	–	78	–	–	+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми та стандарту вищої освіти зі спеціальності 014. «Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова».

Програму склали ЛГ канд. філол. н., доцент Гавриш М. М.

Схвалена на засіданні кафедри української філології.

Протокол № 11 від 28 червня 2024 р. в. о.завкафедри української філології А Анатолій ЯНЧИШИН

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно- педагогічного факультету.

Голова вченої ради факультету ЛГ Людмила СТАНІСЛАВОВА

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і словотвір» є одним із фахових предметів, що займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю за спеціальністю 014 «Середня освіта» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова».

Пререквізити – вступ до мовознавства, практичний курс української мови, українська діалектологія, історична граматики української мови, сучасна українська літературна мова (фонетика; лексикологія і фразеологія).

Кореквізити – сучасна українська літературна мова (морфологія, синтаксис), стилістика і культура української мови, педагогічна практика, атестаційний іспит.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітніх програм дисципліна має забезпечити:

- **компетентності:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність працювати в команді; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність до адаптації та дії в новій ситуації; знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури у закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти); здатність використовувати когнітивно-дискусивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт; здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

- **програмні результати навчання:** знає основні історичні етапи розвитку предметної галузі; уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності; знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні; пояснює особливості розвитку української мови та літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; порівнює мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності; володіє комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті; уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології; володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти фахового змісту; застосовує сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі; планує, організовує, здійснює і презентує прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі; бере участь у спеціальних філологічних семінарах, конференціях, наукових гуртках

Мета дисципліни – формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання із сучасної української літературної мови, зокрема з'ясувати сутність морфемних понять, виробити навички морфемного та словотвірного аналізу слів.

Предмет дисципліни: Морфеміка і дериватологія як розділи україністики. Будова слова. Класифікація морфем. Зміни у морфемній будові слова. Словотвірні ресурси. Словотвірна мотивація. Словотвірний тип. Способи словотворення. Словотвір частин мови. Морфонологія та морфеміка.

Завдання дисципліни – ознайомлення з історією вивчення морфеміки і словотвору української мови, вивчення теоретичних засад розмежування частин слова і способів словотворення в сучасній українській мові,

засвоєння відповідного термінологічного апарату, вироблення навичок виконувати морфемний і словотвірний аналіз слів..

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло використовувати понятійний апарат та професійну термінологію; володіти знаннями про проблематику морфеміки і дериватології сучасної української літературної мови; з'ясувати спільні та відмінні ознаки частин слова і способів словотворення; користуватися основними методами і прийомами вивчення й опису морфемних і словотвірних одиниць; виконувати повний морфемний і словотвірний аналіз слів.

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІН

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна			Заочна		
	лекції	практ. заняття	самоств. роботу	лекції	практ. заняття	самоств. роботу
МОДУЛЬ I. БУДОВА СЛОВА						
Тема 1. Граматика. Морфеміка	2	2	4			4
Тема 2. Морф і морфема	2	2	4			4
Тема 3. Кореневі і суфіксальні морфеми	2	2	4	1	1	4
Тема 4. Префікси. Закінчення. Інтерфікси	2	2	4	1	1	4
Тема 5. Основа слова	2	2	4			4
Тема 6. Зміни у морфемній будові слова	2	2	4			4
МОДУЛЬ II. СЛОВОТВІР						
Тема 7. Словотвірні ресурси	2	2	4			4
Тема 8. Форманти	2	2	4			4
Тема 9. Словотвірна мотивація	2	2	4			4
Тема 10. Словотвірний тип	2	2	4			4
Тема 11. Морфологічний спосіб словотворення	2	2	4	1	1	4
Тема 12. Конверсія. Складання	2	2	4			4
Тема 13. Лексико-семантичний спосіб словотворення	2	2	4	1	1	4
Тема 14. Словотворення іменних частин мови	2	2	4		1	4
Тема 15. Словотворення дієслівних форм та прислівників	2	2	4		1	6
Тема 16. Основи морфонології	2	2	6			6
Тема 17. Сполучуваність морфем	2	2	6			6
Тема 18. Морфонеми явища	2	2	6			6
РАЗОМ ЗА IV СЕМЕСТР	36	36	78	4	6	80

МОДУЛЬ
СЛОВА

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік, тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
МОДУЛЬ I. БУДОВА СЛОВА		
1.	Граматика. Морфеміка Предмет граматики. Розділи граматики. Поняття про морфеміку та морфемологію <i>Література:</i> 1, с. 3–8; 2, с. 3–12; 3, с. 5–19; 4, с. 3–8; 5, с. 4–8; 7, с. 5–824.	2
2.	Морф і морфема Морф і морфема. Аломорфи і варіанти морфем <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–36; 3, с. 5–19; 4, с. 14–52; 5, с. 8–17; 7, с. 5–824.	2

3.	Кореневі і суфіксальні морфеми Класифікація морфем (морфів). Корінь і афікси. Функції, семантика і структура афіксів. Походження афіксів. Афікси субстанціальні і нульові, регулярні і нерегулярні, продуктивні і непродуктивні. Суфікси. Інфікси. Конфікси. <i>Література:</i> 1, с. 8–12; 2, с. 13–24; 3, с. 20–46; 4, с. 9–14; 5, с. 9–13; 7, с. 5–824.	2
4.	Префікси. Закінчення. Інтерфікси Префікси. Походження префіксів. Закінчення (флексія). Інтерфікси. Постфікси. <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–32; 3, с. 57–64; 4, с. 41–57; 5, с. 12–18; 7, с. 5–824.	2
5.	Основа слова Сутність основи як морфемної одиниці. Зв'язані основи. Субморфні основи. Фузія. Складні слова. <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–32; 3, с. 57–64; 4, с. 41–57; 5, с. 12–18; 7, с. 5–824.	2
6.	Зміни у морфемній будові слова Історичні і загальні зміни в морфеміці. Запозичення й архаїзація морфем. Деетимологізація. Історичні зміни в структурі слова. Основні шляхи розвитку морфеміки. Морфемні словники. <i>Література:</i> 1, с. 19–23; 2, с. 33–38; 3, с. 80–90; 4, с. 57–76; 5, с. 18–21; 7, с. 5–824.	2
МОДУЛЬ II. СЛОВОТВІР		
7.	Словотвірні ресурси Поняття про словотворення і словотвір. Місце словотвору в системі наук про мову. Словотворення, формотворення, словозміна. Словотвірні ресурси. Типи словотворення. Твірна база і словотвірні засоби. <i>Література:</i> 1, с. 19–23; 3, с. 96–101; 4, с. 77–92; 5, с. 22–24; 6, с. 5–24; 7, с. 5–824.	2
8.	Форманти Твірна база і словотвірні засоби. Поняття про формант. Основні види формантів. <i>Література:</i> 1, с. 23–27; 3, с. 96–101; 4, с. 77–92; 5, с. 22–24; 6, с. 5–24; 7, с. 5–824.	2
9.	Словотвірна мотивація Словотвірна мотивація (похідність). Ознаки похідності. Розбіжність між структурною і семантичною похідністю. Особливості семантичної мотивації. Різновиди семантичних відношень. <i>Література:</i> 1, с. 28–29; 3, с. 101–108; 4, с. 92–102; 5, с. 24–27; 6, с. 25–39; 7, с. 5–824.	2
10.	Словотвірний тип Словотвірний тип. Словотвірне значення. Класифікація словотвірних типів. Словотвірна структура слова. Словотвірна модель. Словотвірне правило. Твірна основа. <i>Література:</i> 1, с. 29–31; 3, с. 110–131; 4, с. 103–131; 5, с. 28–29; 6, с. 40–46; 7, с. 5–824.	2
11.	Морфологічний спосіб словотворення Способи словотворення. Суфіксальний спосіб. Флективний спосіб. Постфіксальний спосіб. Префіксальний спосіб. Суфіксально-префіксальний спосіб. Флективно-префіксальний спосіб. Постфіксально-префіксальний спосіб. Постфіксально-суфіксально-префіксальний спосіб. <i>Література:</i> 1, с. 31–32; 3, с. 143–181; 4, с. 112–124; 5, с. 31–34; 6, с. 70–89; 7, с. 5–824.	2
12.	Конверсія. Складання Конверсія. Складання як спосіб словотворення. Абревіація. Зрощення. <i>Література:</i> 1, с. 33–34; 3, с. 184–190; 4, с. 126–144; 5, с. 34–37; 6, с. 47–69; 7, с. 5–824.	2

13.	Лексико-семантичний спосіб словотворення Лексико-семантичний спосіб. Система синхронного словотворення. Структура системи синхронного словотворення. Діахронний і синхронний аспекти словотвору. Статичний і динамічний аспекти словотвору. Словотвірний синтез. Сучасні тенденції у розвитку словотворення. <i>Література:</i> 1, с. 33–34; 3, с. 184–190; 4, с. 126–144; 5, с. 34–37; 6, с. 47–69; 7, с. 5–824.	2
14.	Словотворення іменних частин мови Словотворення іменників. Словотворення прикметників. Словотворення числівників. <i>Література:</i> 1, с. 35–36; 3, с. 144–151; 4, с. 126–144; 5, с. 38–70; 6, с. 70–83; 7, с. 5–824.	2
15.	Словотворення дієслівних форм та прислівників Словотворення дієслів. Словотворення прислівників <i>Література:</i> 1, с. 37–39; 3, с. 151–161; 4, с. 126–144; 5, с. 70–75; 6, с. 84–96; 7, с. 5–824.	2
МОДУЛЬ III. МОРФОНОЛОГІЯ		
16.	Основи морфології Поняття про морфонемику і морфологію. Морфологічні явища. Системний характер морфологічних явищ. Поняття основи в морфології. Наголос як морфологічне явище. <i>Література:</i> 3, с. 151–161; 4, с. 103–116; 7, с. 5–824.	2
17.	Сполучуваність морфем Сполучуваність морфем. Валентні позиції. Закономірності сполучуваності морфем. Обмеження в сполучуваності морфем. <i>Література:</i> 3, с. 173–198; 4, с. 122–134; 7, с. 5–824.	2
18.	Морфонеми явища Засоби підготовки словотвірних морфем до сполучуваності. Елізія (усічення). Типи структурних усічень (елізій). Інтерфіксація. Взаємодія елізії та інтерфіксації. Вживання інтерфіксів. Способи поєднання морфем. Аглютинація. Фузія. Накладання (інтерференція). Морфологічне чергування. <i>Література:</i> 3, с. 173–198; 4, с. 122–134; 7, с. 5–824.	2
Разом за IV семестр		36

4.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

<i>№ п/п</i>	<i>Зміст практичних занять</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Граматика. Морфеміка <i>Література:</i> 1, с. 3–8; 2, с. 3–12; 3, с. 5–19; 4, с. 3–8; 5, с. 4–8; 7, с. 5–824.	2
2.	Морф і морфема <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–36; 3, с. 5–19; 4, с. 14–52; 5, с. 8–17; 7, с. 5–824.	2
3	Кореневі і суфіксальні морфеми <i>Література:</i> 1, с. 8–12; 2, с. 13–24; 3, с. 20–46; 4, с. 9–14; 5, с. 9–13; 7, с. 5–824.	2
4.	Префікси. Закінчення. Інтерфікси <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–32; 3, с. 57–64; 4, с. 41–57; 5, с. 12–18; 7, с. 5–824.	2
5.	Основа слова <i>Література:</i> 1, с. 13–18; 2, с. 25–32; 3, с. 57–64; 4, с. 41–57; 5, с. 12–18; 7, с. 5–824.	2
6.	Зміни у морфемній будові слова <i>Література:</i> 1, с. 19–23; 2, с. 33–38; 3, с. 80–90; 4, с. 57–76; 5, с. 18–21; 7, с. 5–824.	2
7.	Словотвірні ресурси <i>Література:</i> 1, с. 19–23; 3, с. 96–101; 4, с. 77–92; 5, с. 22–24; 6, с. 5–24; 7, с. 5–824.	2
8.	Форманти <i>Література:</i> 1, с. 23–27; 3, с. 96–101; 4, с. 77–92; 5, с. 22–24; 6, с. 5–24; 7, с. 5–824.	2
9.	Словотвірна мотивація <i>Література:</i> 1, с. 28–29; 3, с. 101–108; 4, с. 92–102; 5, с. 24–27; 6, с. 25–39; 7, с. 5–824.	2
10.	Словотвірний тип <i>Література:</i> 1, с. 29–31; 3, с. 110–131; 4, с. 103–131; 5, с. 28–29; 6, с. 40–46; 7, с. 5–824.	2
11.	Морфологічний спосіб словотворення <i>Література:</i> 1, с. 31–32; 3, с. 143–181; 4, с. 112–124; 5, с. 31–34; 6, с. 70–89; 7, с. 5–824.	2
12.	Конверсія. Складання <i>Література:</i> 1, с. 33–34; 3, с. 184–190; 4, с. 126–144; 5, с. 34–37; 6, с. 47–69; 7, с. 5–824.	2
13.	Лексико-семантичний спосіб словотворення <i>Література:</i> 1, с. 33–34; 3, с. 184–190; 4, с. 126–144; 5, с. 34–37; 6, с. 47–69; 7, с. 5–824.	2
14.	Словотворення іменних частин мови <i>Література:</i> 1, с. 35–36; 3, с. 144–151; 4, с. 126–144; 5, с. 38–70; 6, с. 70–83; 7, с. 5–824.	2
15.	Словотворення дієслівних форм та прислівників <i>Література:</i> 1, с. 37–39; 3, с. 151–161; 4, с. 126–144; 5, с. 70–75; 6, с. 84–96; 7, с. 5–824.	2
16.	Основи морфонології <i>Література:</i> 3, с. 151–161; 4, с. 103–116; 7, с. 5–824.	2

17.	Сполучуваність морфем <i>Література:</i> 3, с. 173–198; 4, с. 122–134; 7, с. 5–824.	2
18.	Морфонемні явища <i>Література:</i> 3, с. 173–198; 4, с. 122–134; 7, с. 5–824.	2
Разом за IV семестр		36

4.3. Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає в систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, усного й письмового опитування, написання самостійних і контрольних робіт, тестування тощо.

Студенти заочної форми навчання виконують домашню контрольну роботу, вимоги до виконання якої та варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі в період настановної сесії.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

<i>№ теми</i>	<i>Зміст самостійної роботи</i>	<i>Кількість годин</i>
Тема 1.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
Тема 2.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 3.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування	4
Тема 4.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 5.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	4
Тема 6.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання самостійної роботи.	4
Тема 7.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
Тема 8.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 9	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
Тема 10	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 11	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
Тема 12	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4
Тема 13	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування.	4
Тема 14	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	4
Тема 15	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання самостійної роботи.	4

Тема 16	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування	6
Тема 17	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	6
Тема 18	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання контрольної роботи.	6
Разом за IV семестр		78

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації, лекції-бесіди, лекції-диспути, лекції-конференції); практичні (виконання вправ, написання диктантів), наочні (таблиці, слайди), робота з довідковою літературою (словниками, енциклопедіями, довідниками тощо), спостереження та аналіз його результатів (на основі лінгвістичного матеріалу) і мають за мету – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок із морфемного та словотвірного аналізу

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Контроль за засвоєнням знань із навчальної дисципліни проводиться за такими видами самоконтроль, письмовий контроль, тестовий контроль, контрольна робота, а також підсумковий контрольний захід. Теоретичне опитування (ПО) передбачає підготовку відповідей на питання, які пропонуються студентам на лекціях. ПО проводиться в усній або письмовій формі. Практичні завдання має такі різновиди: а) письмове експрес-опитування; б) індивідуальні письмові роботи. Тестовий контроль становить собою вибір правильної відповіді на теоретичні та практичні питання, відбувається в онлайн режимі в модульному середовищі для навчання MOODLE. Студенти мають по 2-3 спроби (залежно від складності) для виконання тестів. Контрольна робота передбачає характеристику певного історичного етапу розвитку лінгвістики та життєвого і наукового шляху мовознавця або основні положення певної лінгвістичної праці. У кінці семестру студенти складають екзамен.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються накопичені результати поточного контролю (середньозважений бал з отриманих за усі види робіт оцінок) та результат підсумкового контрольного заходу. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим.

7. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і складених **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється обов'язковим індивідуальним тестуванням у модельному середовищі та усним або письмовим опитуванням на практичних заняттях. Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді

	можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми у 4 семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самост. робота	Семестровий контроль
Усне опитування	Письмове опитування	Тестовий контроль	Підсумковий контрольний захід (екзамен)
3	3	6	1
ВК: 0,1	0,2	0,1	0,4

Оцінювання тестових завдань

Студент проходить тестування в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання. Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, розміщених в системі MOODLE. На тестування відводиться 30 хвилин. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 5. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю. Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Іспит виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але

			достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

8. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗДОБУТИХ СТУДЕНТАМИ ЗНАНЬ

1. Предмет граматики. Розділи граматики. Поняття про морфеміку та морфемологію.
2. Морф і морфема. Аломорфи і варіанти морфем 3. Класифікація морфем (морфів).
3. Корінь і афікси. Функції, семантика і структура афіксів.
4. Походження афіксів. Афікси субстанціальні і нульові, регулярні і нерегулярні, продуктивні і непродуктивні.
5. Суфікси. Інфікси. Конфікси.
6. Префікси. Походження префіксів.
7. Закінчення (флексія).
8. Інтерфікси. Постфікси. Сутність основи як морфемної одиниці.
9. Зв'язані основи. Субморфні основи.
10. Складні слова.
11. Історичні і загальні зміни в морфеміці.
12. Запозичення й архаїзація морфем. Деетимологізація.
13. Історичні зміни в структурі слова.
14. Основні шляхи розвитку морфеміки.
15. Морфемні словники.
16. Поняття про словотворення і словотвір. Місце словотвору в системі наук про мову. Словотворення, формотворення, словозміна.
17. Словотвірні ресурси.
18. Типи словотворення.
19. Твірна база і словотвірні засоби.
20. Поняття про формант. Основні види формантів.
21. Словотвірна мотивація (похідність). Ознаки похідності. Розбіжність між структурною і семантичною похідністю.
22. Особливості семантичної мотивації. Різновиди семантичних відношень.
23. Словотвірний тип. Словотвірне значення. Класифікація словотвірних типів.
24. Словотвірна структура слова. Словотвірна модель.
25. Словотвірне правило.
26. Твірна основа.
27. Способи словотворення.
28. Суфіксальний спосіб.
29. Флективний спосіб. Постфіксальний спосіб.
30. Префіксальний спосіб. Суфіксально-префіксальний спосіб. Флективно-префіксальний спосіб.
31. Постфіксально-префіксальний спосіб. Постфіксально-суфіксально-префіксальний спосіб.
32. Конверсія.
33. Складання як спосіб словотворення.
34. Абревіація.
35. Зрощення.
36. Лексико-семантичний спосіб.
37. Система синхронного словотворення. Структура системи синхронного словотворення.

38. Діахронний і синхронний аспекти словотвору. Статичний і динамічний аспекти словотвору. Словотвірний синтез.
39. Сучасні тенденції у розвитку словотворення.
40. Словотворення іменників.
41. Словотворення прикметників.
42. Словотворення числівників.
43. Словотворення дієслів.
44. Словотворення прислівників.
45. Поняття про морфонемику і морфологію.
46. Морфологічні явища. Системний характер морфологічних явищ.
47. Поняття основи в морфології. Наголос як морфологічне явище.
48. Сполучуваність морфем. Валентні позиції.
49. Закономірності у сполучуваності морфем. Обмеження в сполучуваності морфем.
50. Засоби підготовки словотвірних морфем до сполучуваності. Елізія (усічення). Типи структурних усічень (елізій).
51. Інтерфіксація. Взаємодія елізії та інтерфіксації. Вживання інтерфіксів.
52. Способи поєднання морфем. Аглотинація. Фузія. Накладання (інтерференція).
53. Морфологічне чергування.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8460>

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

Основна література

1. Бабій І. М., Лісняк Н. І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. 88 с.
2. Безпояско О. К., Городенська К. Г. Морфеміка української мови. Київ : Наукова думка, 1987. 322 с.
3. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2010. 200с.
4. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Вища школа, 1999. 207 с.
5. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Київ. : Слово, 2010. 328 с.
6. Словотвір сучасної української літературної мови. Київ : Наукова думка, 1979. 633 с.
7. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

Додаткова література

8. Азарова Л. Є. Складні слова в українській мові: Структура, семантика, концепція „золотої” пропорції. Вінниця, 2000. 143 с.
9. Білоусенко П. І. Історія суфіксальної системи українського іменника. Київ, 1993. 322 с.
10. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір в термінах. Тернопіль, 2007. 128 с.
11. Возний Т. М. Словотвір дієслів в українській мові у порівнянні з російською та білоруською. Львів, 1981. 165 с.
12. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985. 397 с.
13. Горпинич В. О. Словотворення і словотвір української мови. Київ, 1995. 284 с.
14. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія. Дніпропетровськ, 1998. 185 с.
15. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови. Київ: Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2002. –910 с.
16. Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови : будова та реалізація. Київ : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. 175 с.
17. Клименко Н. Ф. Основи морфеміки української мови. Київ, 1998. 143 с.

18. Клименко Н. Ф. Система афіксального словотворення сучасної української мови. Київ : Наукова думка, 1973. 186 с.
19. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 435 с.
20. Клименко Н. Ф., Є. А. Карпіловська Словотвірна морфеміка сучасної української мови. Київ, 1998. –265 с.
21. Ковалик І. І. Словотвір сучасної української літературної мови / І. І. Ковалик. – К., 1979. – 259 с.
22. Мельничайко В. Я. Українська мова. Види мовного розбору: довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2007. 144 с.
23. Невідомська Л. М. Вивчення словотвору в школі: методичні рекомендації. Тернопіль, 1986. 129 с.
24. Полюга Л. М. Словник українських морфем. Львів : Світ, 2001. 448 с.
25. Шевчук О. С. Способи словотвору в сучасній українській літературній мові. Донецьк, 1990. –296 с.
26. Яценко І. Т. Морфемний аналіз: словник-довідник / за ред. Н. Ф. Клименко. К. : Вища школа, 1980. –Т. І. 356 с; 1981. Т. ІІ. 352 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище Хмельницького національного університету (Кафедра української філології, курс «Сучасна українська літературна мова. Морфеміка та словотвір»). Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8460>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.